Nikolai Rogdaev (Θείος Βάνιας) 1880-1932

Κατηγορία: Παγκόσμια Αναρχική Ιστορία

Ο Nikolai Rogdaev γεννήθηκε ως Nikolai Ignatievich Muzil στο χωριό Silkino, κοντά στο Klin, βόρεια της Μόσχας, το 1880, από πλούσια οικογένεια με αυστριακές ρίζες. Αρκετά νέος στη δεκαετία του 1890 δραστηριοποιήθηκε στο επαναστατικό κίνημα ως μέλος της ομάδας των σοσιαλεπαναστατών στο Riazan, ενώ διατηρούσε και επαφές με τους σοσιαλδημοκράτες. Τον Μάη

του 1900 η δράση του ήρθε σε γνώση της τσαρικής αστυνομίας και στα τέλη Γενάρη του 1901 συνελήφθη για κατοχή και διανομή παράνομης σοσιαλεπαναστατικής προπαγάνδας. Καταδικάστηκε σε 3 μήνες φυλάκιση.

Απελευθερώθηκε τον Απρίλη του ίδιου χρόνου, αλλά τέθηκε υπό αστυνομική επιτήρηση. Αλλά μετά από λόγο, τον Ιούνη του ίδιου χρόνου, κατέφυγε στη Βουλγαρία, όπου έγινε αναρχοκομμουνιστής. Εκεί άρχισε να διανέμει αναρχικό προπαγανδιστικό υλικό και συμμετείχε σε αναρχικές ομάδες στη Σόφια και τη Βάρνα. Δραστηριοποιήθηκε, επίσης, ανάμεσα σε εργάτες, αλλά και διανοούμενους που είχαν μεταναστεύσει εκεί από τη Ρωσία.

Μετά, μάλλον το 1903, εγκαταστάθηκε στην Ουκρανία, όπου έπαιξε σημαντικό ρόλο στην προπαγάνδιση των αναρχικών ιδεών εκεί, σε πόλεις και περιοχές όπως το Briansk, το Nezhin και το Ekaterinoslav. Τότε ήταν που αναγεννήθηκε το ουκρανικό αναρχικό κίνημα μετά την άγρια καταστολή και καταστροφή του από το τσαρικό καθεστώς στη δεκαετία του 1880.

Γνωστός ως “θείος Βάνιας”, βοήθησε στην ίδρυση αρκετών αναρχικών ομάδων. Τον Δεκέμβρη του 1904 εκπροσώπησε τη εξόριστη αναρχοκομμουνιστική ομάδα “Khleb I Volya” (“Ψωμί κι Ελευθερία”) στο Συνέδριο των Ρώσων Αναρχοκομμουνιστών στο Λονδίνο.

Τον Μάρτη του 1905 πήγε με τη σύζυγό του, O. Malickaia, και τον Zabrezhnev στο Κίεβο και οργάνωσαν τις Νοτιορωσικές Αναρχικές Κομμουνιστικές Ομάδες, ενώ εξέδωσαν και την εφημερίδα “Nabat” η οποία ήλπιζαν ότι θα αποτελούσε τη φωνή του αναρχικού κινήματος. Αλλά στις 30 του ίδιου μήνα, μόλις και μετά βίας κατόρθωσε να αποφύγει τη σύλληψη, ενώ τα τυπογραφεία και όλες οι εκδόσεις της “Nabat” κατασχέθηκαν και καταστράφηκαν.

Στα τέλη Σεπτέμβρη με αρχές Οκτώβρη του 1905, μετακινήθηκε στη Γενεύη όπου εργάστηκε για την εφημερίδα “Khleb I Volya” μέχρι το κλείσιμό της τον Νοέμβρη του ίδιου χρόνου.

΄Ηταν σπουδαίος συζητητής και γι’ αυτό προσύλκησε αρκετούς στον αναρχισμό.

Έγραφε ένα “τεράστιο μαρτυρολόγιο” (όπως το ονόμαστε) σε μια αναφορά του για το Διεθνές Αναρχικό Συνέδριο του 1907 στο Άμστερνταμ. Ήταν ένας από τους Ρώσους εκπρόσωπους με

τον Zabrezhnev στο εν λόγω Συνέδριο. Αυτός που κρατούσε πρακτικά έγραψε: “Ο σύντροφος Nikolai Rogdaev ανεβαίνει στο βήμα να μιλήσει για την Ρωσική Επανάσταση (σ.σ.: του 1905). Μιλά στα ρωσικά και οι περισσότεροι που παρακολουθούν δεν τον καταλαβαίνουν. Ωστόσο, όλων τα μάτια είναι στραμμένα σ’ αυτόν τον χλωμό νεαρό, από το βλέμμα του οποίου αναδύεται μια παράξενη φλόγα. Και ο καθένας μπορεί να καταλάβει τι ακριβώς λέει. Μιλά για τον αγώνα στον οποίο οι Ρώσοι αναρχικοί (μαζί και αυτός ο ίδιος) έχουν αναμειχθεί, ενάντια στον δολοφονικό τσαρισμό. Αναπολεί τις εξεγέρσεις και του μάρτυρές τους, τα βάσανα και τις εκτελέσεις, όλο το τεράστιο αυτό δράμα που παίζεται εκεί στη Ρωσία μόνο και μόνο για να συναντά την αδιαφορία της Ευρώπης”.

Ο Rogdaev ήταν, επίσης, συνεκδότης με τον Maksim Raevskii (έναν από τους πρωτοπόρους συνδικαλιστές), της επιθεώρησης “Stormy Petrel “ (“Burevestnik”), που πήρε το όνομά της από το ομώνυμο ονομαστό ποίημα του Μαξίμ Γκόρκυ. Ο τελευταίος στίχος του ποιήματος αυτού που έλεγε ”Ας αφήσουμε την καταιγίδα να εκφραστεί πιο δυνατά”, ήταν τυπωμένος στην προμετωπίδα της έκδοσης. Πρωτοκυκλοφόρησε στο Παρίσι το 1906.

Άρθρα του Rogdaev εμφανίστηκαν, επίσης, στην εφημερίδα “Golos Truda” που πρωτοκυκλοφόρησε στη Νέα Υόρκη το 1911. Το 1909 εξέδωσε μια αξιόλογη συλλογή ντοκουμέντων και προσωπικών ενθυμήσεων από το κίνημα στο διάστημα 1903-1908 με τον τίτλο

(στα ρώσικα) “Al’ manakh: Sbornik po Istorii Anarchicheskogo Dvizheniia v Rossii”.

Μετά την Επανάσταση του 1917 έγινε μέλος της Ομοσπονδίας Αναρχικών Ομάδων Μόσχας και εργάστηκε στην καθημερινή της εφημερίδα “Anarkhiia” (“Αναρχία”). Μετά εγαταστάθηκε στο Πέτρογκραντ, όπου έγινε γραμματέας της Αναρχικής Ομοσπονδίας της Κροστάνδης ανάμεσα στο φθινόπωρο του 1917 και την άνοιξη του 1918. Ο Μάχνο τον προσκάλεσε να γίνει εκδότης της “Nabat” στο Gulyai-Polye, τον Φλεβάρη του 1919, αλλά δεν το έκανε εξαιτίας της παρουσίας εκεί του Βολίν με τον οποίο είχαν κάποιες διαφορές.

Το 1920 τον κάλεσε ο Λένιν στη Μόσχα και τον πίεσε να πείσει τον Μάχνο να “τεθεί” στις υπηρεσίες του Κρεμλίνου και ο ίδιος να αναλάβει ένα σημαντικό πόστο (με βάση τις γνώσεις του στις ξένες γλώσσες) στον Κόκκινο Στρατο του Δυτικού Μετώπου. Αρνήθηκε και τα δύο. Αυτό τον έθεσε αμέσως σε δυσμένεια και άρχισε να παρακολουθείται από την Τσεκά στη Σαμάρα. Αργότερα όλα αυτά σταμάτησαν και διορίστηκε σε μια θέση εκπαιδευτικού στην Τυφλίδα. Όμως, μετά την καταστολή της εξέγερσης της Κροστάνδης έκοψε κάθε σχέση με τη σοβιετική διοίκηση.

Το 1923 έγινε μέλος της Πανρωσικής Επιτροπής Μνήμης για τον Κροπότκιν που δημιουργήθηκε από τον αναρχικό Alexey Borovoi.

Επιπλέον, διατήρησε επαφές με τον Μάχνο και την ομάδα “Dielo Truda” στο Παρίσι, στην οποία κατάφερε να στείλει και χρήματα, υποστηρίζοντας τη θέση των Μάχνο, Αρσίνοφ και των άλλων συντρόφων σχετικά με την Οργανωτική Πλατφόρμα.

Το 1927 ήταν ένας από τους αναρχικούς εκείνους που τούς επιτράπηκε από το σοβιετικό καθεστώς να υπογράψουν ένα κείμενο για τη σωτηρία των Σάκκο και Βαντζέττι, των ιταλοαμερικανών αναρχικών που ήταν καταδικασμένοι σε θάνατο, μια μεγάλη ειρωνία εκ μέρους του σοβιετικού καθεστώτος τη στιγμή που στη Ρωσία αναρχικοί δολοφονούνταν και φυλακίζονταν. Η ομάδα αυτή των αναρχικών, με επικεφαλής τον Vladimir Barmash, ήθελε να καλέσει μια δημόσια συγκέντρωση για να προπαγανδίσει τον αναρχισμό και συμφωνήθηκε να είναι ο Rogdaev ο κεντρικός ομιλητής. Αλλά η όλη κίνηση απαγορεύτηκε αμέσως από το Κρεμλίνο.

Ο Rogdaev έγινε τότε μέλος μιας παράνομης αναρχικής ομάδας που αποτελείτο από

βετεράνους του αναρχικού κινήματος. Η ομάδα ανακαλύφθηκε τελικά τον Μάη του 1929 και τα μέλη της συνελήφθησαν.

Πέθανε στην Τασκένδη το 1932, όπου βρισκόταν σε εξορία μετά την έκτιση της ποινής φυλλακισής του, που την πέρασε κυρίως στην απομόνωση, κάτι που έβλαψε ανεπανόρθωτα την υγεία του. Κατέρρευσε ενώ βρισκόταν σε έναν δρόμο που κατά ειρωνία ονομαζόταν Οδός Σάκκο-Βαντζέττι.

Ο Μάχνο έγραψε μια νεκρολογία για τον σύντροφό του αυτόν όπου μεταξύ άλλων έλεγε: “Πολυαγαπημένε μου φίλε, σύντροφε και αδελφέ, κοιμήσου ήσυχα στο βαρύ ύπνο από τον οποίο δεν υπάρχει ξύπνημα. Η υπόθεσή σου είναι και δική μας υπόθεση. Ποτέ δεν θα πεθάνει. Θα έλθει ξανά στη ζωή των επερχόμενων γενεών οι οποίες θα την αναλάβουν ξανά και θα την εμπλουτίσουν, θα κινητοποιήσει την ανοιχτή, υγιή ζωή του αγώνα της εργαζόμενης ανθρωπότητας. Φίλε, θα μείνεις για πάντα μαζί μας! Ας ντραπούν και ας πέσει καταδίκη σε εκείνους που έχουν κηλιδώσει το όνομά σου, που έχουν σιγά-σιγά και σταθερά λερώσει την ψυχή σου και την καρδιά σου στο τέλος”. (Ο Μάχνο ήταν τόσο φωτωχός που δεν μπορούσε να ταχυδρομήσει τη νεκρολογία του στην εξόριστη ρωσική αναρχική εφημερίδα “”Probuzhdenie”, ούτε ακόμα να πληρώσει το αντίτιμο του γραμματοσήμου. Τελικά, δημοσιεύηκε με καθυστέρηση στην έκδοση του Νοέμβρη-Δεκέμβρη 1934 της εφημερίδας αυτής”).

**** Κείμενο του Nick Heath. Ελληνική μετάφραση "Ούτε θεός-Ούτε Αφέντης", 16 Ιούνη 2009.***